

nya

Ordglädjor

Äktfrämmande ord

Allt kan sägas på alla språk, men inte självklart med samma precision och elegans. I varje språk finns ord som saknar direkta motsvarigheter i andra språk och som därför kräver en omskrivning i översättning. Här några exempel på roliga originella ord som just kräver en förklaring på svenska.

ilunga (språk: tshiluba, talas i Kongo) är en person som är redo att förlåta ett felsteg en gång, tolerera det en andra gång, men som aldrig accepterar en tredje överträdelse. På en lista över världens mest översättliga ord, sammanställd med hjälp av ett tusental översättare, fick det här ordet en toppplacering. Föga förvånande.

tingo (språk: rapa nui, Påskön) betyder att man lånar den ena saken efter den andra från en vän eller släkting tills man helt har tömt hans hus på ägodelar. Man blir inte förvånad att en kultur som behövde ett ord för ett sådant beteende gick under.

bakku-shan (japanska) har alla förutsättningar att bli ett vitalt lånord jorden runt. Det är nämligen en kvinna som verkar snygg när man ser henne bakifrån – tills hon vänder sig om. Hu!

koro är det japanska ordet för övertygelsen att ens penis håller på att krympa och försvinna in i kroppen. Är det här ett vanligt problem i Japan? Det meddelar inte ordboken – bara att ordet finns.

lomilomi (hawaiiska) är ett yrke utan motsvarighet på svenska arbetsplatser – och tur är väl det. Det är nämligen chefens massör vars plikt även är att ta hand om hans spott och avföring.

neko-neko säger man i Indonesien om en kreativ person vars idéer bara förvärrar saker och ting. Onekligen ett ord som man kan ha användning för även här hemma.

rujuk (indonesiska) betyder att man gifter om sig med hustrun som man redan har skilt sig från. Märkligt att det vankelmodiga beteendet ska behöva ett eget verb.

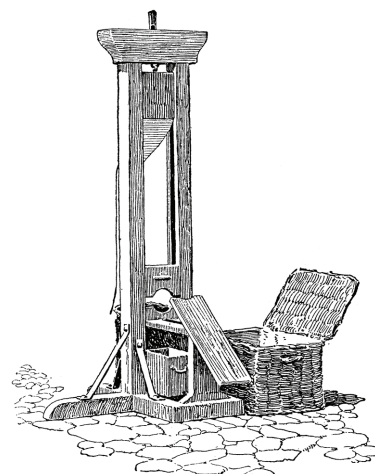
nakhur (persiska) är ett synnerligen smalt ord – utom just när man verkligen behöver det. Det är en kamel som inte tänker mjölka förrän hon har blivit kittlad i näsborrarna.

Scheissenbedauern (tyska) är kanske inte så exotiskt som orden ovan men minst lika användbart. Det betyder "skitbeklagande" i ordagrann översättning och beskriver den besvikelse man känner när något inte blir tillnärmelsevis så dåligt som man hade hoppats.

TULIPANAROS

Tulipanos är en liten reklam- och kommunikationsbyrå i Täby, norr om Stockholm, som med lika delar lust och allvar gör reklam som sticker ut på ett sätt som våra kunder har anledning att gilla. Ett viktigt verktyg i det arbetet är välskrivna texter och god språkbehandling – tillika ämnet för byråns månadsbrev.

ORDHISTORIA

Giljotinen har fått sitt namn av Joseph Guillotin, en läkare som var verksam under franska revolutionen. Anledningen var dock inte att han uppfann denna förfärliga maskin, utan bara att han föreslog, närmast av humanitära jämlikhetsskäl, att alla dödsdömda borde få förmånen att avrättas genom halshuggning i stället för hängning, inte bara adeln.

Idén gillades men av praktiska skäl förslog inte svärdet när det handlade om tusentals avrättningar och därför tillverkades den första giljotinen efter medeltida förebilder.

Guillotin själv var dock missnöjd med att han genom en tidningsartikel fått ge namn åt "nationens rakkniv". Han hade hellre blivit ihågkommen för sina ovärderliga insatser för att smittkoppsvaccinera den franska befolkningen. Detsamma tyckte nog Guillotins ättlingar, för de fick tillåtelse att byta efternamn.